

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Joh. Jonstoni Thaumatographia Naturalis

Jonston, Jan

Amstelodami, 1661

Caput XXXII

urn:nbn:de:bsz:31-97032

DE PALMA, & PAPA-
VERE.

Palmas non sine maribus gignere fœminas, sponte edito nemore confirmant, circaque singulos plures nutare, in eum pronas blandioribus comis. Illum erectis hispidum, afflatu visuque ipso, & pulvere etiam reliquos maritare. *Plin. l. 13. c. 4.* Hujus arbore excisa, viduas post sterilefcere fœminas: Hinc in Ægypto ita plantantur, ut è maribus in fœminas ventus ferat pulverem; sin longius, fune colligantur. Refert *Pontanus*, palmas duas matrem Brundusii fatum, fœminam Hydruntini steriles fuisse, quoad adultæ se aspexerint invicem, ac tum longo distitas tractu, fructum edidisse. *Dalechamp. ad lib. cit.* Sic vero de illis Poëta:

Brundusii latis longe viret ardua terris

Arbor, Idumæi usque petita locis.

Altera Hydruntini in saltis, æmula palma,

Illa virum referens, hac muliebri decus:

Non uno crevere solo, distantibus agris,

Nulla loci facies, nec socialis amor.

Permansit sine prole diu, sine fructibus arbor

Utraq;ue, frondosis & sine fruge comis.

At postquam patulos fuderunt brachia ramos

Capere, & cælo liberiore frui.

Frondosque apices, se conspexere, virique

Illa sui vultus, conjugis ille sua.

Haurire & blandum veni sitientibus ignem,

Operatos fœtus sponte tulere sua.

Ornarunt ramos gemmis, mirabile dictu,

Implevere suos, melle liquente favos.

Cardanus vero narrat in *Data Numidiæ* urbe palmam fuisse, cujus fructus, nisi masculi florentis ramus, fœminæ misceretur ramis, non percoquebantur, sed macilentum

cilenti cum ossē prægrandi nascebantur, & nullo etiam auxilio allato delabebantur: quod si vel folium, vel cortex masculus affuisset, ad maturitatem perductos. Vitalem ejus vim, non in radicibus, sed in summo trunci vertice vigere tanquam in corde, ac in ramorum medio, quibus tanquam satellitibus stipatur, retulit *Philo lib. 1. de vita Mosi*. Palmæ genus India profert, è cujus truncis, excisis consulto mense Augusto ramis, destillat liquor vinosus; quem incolæ vasis excipiunt, nisi excoquatur post triduum acefcit. *Mathiol. ad lib. 1. c. 126*. Decoctus in mel suavissimum vertitur, quod post modum ex aqua resoluitur, diebus viginti artificiose percolatur. Sic defæcatum perennat. At Palmulæ quas Dioscorides Thebaicas vocat, adeo tractu temporis insolatæ siccescunt, ut molitæ cogantur in panem. Meminit *Thevetus* palmæ viniferæ in Æthyopiæ promontorio, quæ est palmularum genere pulcherrima, sive proceritatem, sive perpetuam viriditatem spectes. Inciduntur duobus à terra pedibus, quo succus inde eliciatur. Hic vasis terreis pro quotidiano potu excipitur, ut autem diutius conseruetur, modicum salis injiciunt: Calore & consistencia, vinum album Campaniæ refert. Refert *Linschottus l. 4. America Nova c. 26*. In Indiæ Occidentalis loco, qui vocatur ad D. Iohannis de Portu divite nasci palmam, quæ singulis mensibus novas frondes nucibus coccis graves ferat. *Fierius* vero in hieroglyphi. Symbolum anni esse asserit, quod per ortus Lunæ singulos, singulos ramos progeneret, una omniam arborum. *Papaver* diligenti cultura mitescit. Hinc Tridentinatura erratici folia, primâ germinatione olerum modo decoquant, & loco cibi, cum caseo & butyro, fruantur. *Doring. c. 5. f. 1. de opio*. Fuit idem Theophrasti seculo, Pliniique tempore. Insuabres semine placentalis immisso vescuntur, has ex pastâ foliosâ multiplici involuctro faciunt: nec tamen diuturniore somno vexantur. Transplantatio fortè in causa, quæ tantarum vitium, ut lucæ radix cum succo comesta, occidat in Hispaniola, in continenti sine noxa edatur,

tur. *Iohann. Francisc. Vlmus lib. 1. de occult. in re Medica facult. c. 8.*

CAPUT XXXIII.

DE PLATANO, POMIS,
& Arbore PATER NO-
STER dicta.

Platano tantum honoris olim tributum Romæ, ut diu mero radicibus infuso nutritæ sint. In Insula Creta est una nunquam folia dimittens. *Plin. l. 12. c. 1. Clara vero in Lycia, itinere apposta, domicilii modo cava octuaginta atque unius pedum specu, numerofo vertice, & se vastu protegens ramis, arborum instar, agros longis obtinens umbris; ac ne quid desit spelunca imagini, saxea inius crepidinis corona muscosos complexa pumices: tam digna miraculo, ut L. Mutianus ter Consul prodendum etiam posteris, putarit, epularum intra eam se cum duodevicesimo comite. Poma si hyeme cum uvis asserventur, ita eas suo sapore vintiant, ut statim marcere conficiantur. Fertur mulierem prægnantem, Cydonia poma si esitaverit, parituram infantem & industrium & ingeniosum. Citria vestes à blattis & tineis servant. Quantum contra venena faciant, ex exemplis apud Athenæum cognoscitur. Objectos aspidibus quosdam Citrium vindicavit à morte. Servantur diutius incorrupta, si hordei vel milii obruantur acervis. Valent ad scabiem, si per medium sectas, & tenuissimo sulfuris pulvere aspersa, nec non serventi calefacta cinere, corpori scabioso afficiuntur. At poma Sodomitica pul. herima visu sunt, attacta vero in cinerem abeunt. *Solin. c. 36.* In Hispaniola est arbor *Pater noster* dicta; fructus nucis avellanæ magnitudine. Hæc si fervens superfundatur aqua, inque ea lineus vel laneus obversetur pannus, maculis extensis præstat egregie, nimia vi tamen corrodit. *Ovesan. l. 9. c. 1.**

K

CAPVT